

Notitie

Contactpersoon	Sanne Kruise-Smouter
Datum	15 mei 2020
Kenmerk	N001-1274461ESM-V01-sal-NL

Omgaan met grondverzet in de gemeente Rijswijk- PFAS bodemkwaliteitskaart

1 Inleiding

In deze notitie staan de beleidsregels PFAS met onderbouwing voor grondverzet in de gemeente Rijswijk. Tauw heeft in opdracht van de gemeente Rijswijk een bodemkwaliteitskaart opgesteld voor PFAS (Poly- en perfluoralkyl verbindingen). Dit is een aanvulling op de bestaande bodemkwaliteitskaart en de Nota bodembeheer van deze gemeente¹. De kaart geeft de achtergrondwaarden voor PFAS weer. Deze notitie is een praktische uitwerking van de resultaten van de bodemkwaliteitskaart in combinatie met de bestaande bodemkwaliteitskaart en Nota bodembeheer.

Aanleiding

PFAS is een verzamelnaam van gefluoreerde koolwaterstoffen die niet van nature in het milieu voorkomen. Vanwege recente ontwikkelingen is PFAS in de bodem onder de aandacht gekomen. PFAS zijn sinds de jaren '60 in Nederland gebruikt in allerlei industriële toepassingen, zoals coatings, blusschuim, verf en kleding. Een aantal PFAS, namelijk PFOS en PFOA staan op de lijst van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Andere PFAS-stoffen, zoals GenX, staan op de lijst van potentiële ZZS. PFAS zijn biologisch slecht afbreekbaar en mobiel. Vanwege het veelvuldige gebruik van PFAS worden deze stoffen in Nederland als diffuse verontreiniging in bodem en grondwater aangetroffen.

PFAS behoren tot de niet-genormeerde stoffen. Vanuit het zorgplichtprincipe mag grond en baggerspecie dat verontreinigd is met een niet-genormeerde stof niet worden toegepast als de aanwezigheid is vastgesteld. Dit wil zeggen als er een concentratie boven de bepalingsgrens is gemeten. Hierdoor is stagnatie in het grondverzet ontstaan die leidde tot hoge maatschappelijke kosten. In het Tijdelijk Handelingskader van 8 juli 2019 zijn daarom voorlopige toepassingsnormen gedefinieerd.

---

¹ Nota bodembeheer gemeente Rijswijk, Nota Bodembeheer Rijswijk, d.d. 25-07-2011

In dit Handelingskader werd echter ook geheel Nederland als verdacht aangemerkt op de aanwezigheid van PFAS vanwege atmosferische depositie hetgeen in vele regio's weer veel vertraging opleverde in het grondverzet vanwege aanvullend onderzoek met lange doorlooptijden. Eind november 2019 zijn daarom voorlopige achtergrondwaarden toegevoegd aan het Tijdelijke Handelingskader PFAS (THK).

Momenteel wordt gewerkt aan een definitief Handelingskader waarvoor diverse onderzoeken uitgevoerd worden om beter onderbouwde normen vast te kunnen stellen. Verder wijzen wij erop dat ook in de gehele regio Haaglanden de achtergrondconcentraties voor PFAS in beeld worden gebracht. Dat maakt regionaal PFAS-beleid mogelijk. Daar is deze beleidsnotitie vooralsnog niet opgericht. Wel is het mogelijk om de regels straks op te nemen in regionaal beleid.

De onderbouwing van de bodemkwaliteitskaart staat gerapporteerd in de technisch rapportage van de bodemkwaliteitskaart². De resultaten worden kort besproken in paragraaf 3 van deze beleidsnotitie. In paragraaf 4 zijn de beleidsregels ten aanzien van PFAS bij grondverzet weergegeven gebaseerd op het Tijdelijk Handelingskader PFAS en de resultaten van de kaart. Het tijdelijk handelingskader wordt nader toegelicht in paragraaf 2.

2 Tijdelijk handelingskader PFAS

In het tijdelijk handelingskader PFAS van 28 november 2019 zijn voorlopige toepassingsnormen opgenomen die bij het bepalen van hergebruiksmogelijkheden binnen het generieke kader gehanteerd moeten worden.

Voor de toepassingsnormen voor grond is onderscheid gemaakt in verschillende situaties, waar andere normen voor gelden. In tabel 2.1 zijn de voor Rijswijk relevante normen weergegeven. Opgemerkt wordt dat deze normen tijdelijk zijn en in het definitieve handelingskader kunnen wijzigen.

De gemeente Rijswijk is bevoegd gezag voor het toepassen van grond en baggerspecie op landbodem, maar niet voor toepassing in waterbodem. De beleidsregels voor het toepassen van grond en baggerspecie in waterbodem worden daarom in deze notitie niet uitgewerkt. Tevens zijn er in de gemeente Rijswijk geen grondwaterbeschermingsgebieden en is het beleid voor deze gebieden niet uitgewerkt in deze notitie. Aangezien er geen grote landbouwgebieden zijn binnen de gemeente, is ook het beleid voor het verspreiden van baggerspecie op een aangrenzend agrarisch perceel niet uitgewerkt.

² Bodemkwaliteitskaart PFAS gemeente Rijswijk, Tauw, kenmerk R001-1274461ESM-V02-sal-NL, d.d. 15 mei 2020

Tabel 2.1 Overzicht voorlopige normen tijdelijk handelingskader, voor zover van toepassing voor Rijswijk

Voorlopige normen	Som PFOS (µg/kg d.s.)	Som PFOA (µg/kg d.s.)	Overige PFAS (µg/kg d.s.)	Toepassingssituatie
Achtergrondwaarde	0,9	0,8	0,8	-Bij functie of kwaliteit landbouw/natuur -Toepassing onder grondwaterniveau
Maximale toepassingswaarde	3,0	7,0	3,0	-Bij functie of kwaliteit wonen of industrie boven grondwaterniveau -Grootschalige toepassing boven grondwaterniveau

3 Bodemkwaliteitskaart PFAS

In deze paragraaf zijn de resultaten op hoofdlijnen opgenomen. Voor verdere toelichting verwijzen we naar het technisch rapport.

Conform het Tijdelijk Handelingskader PFAS mag voor PFAS het beheergebied als 1 zone worden gezien. Dat komt door de beïnvloedingswijze (atmosferische depositie) die bepalend is voor zonering. Wel dienen de analyseresultaten te worden getoetst op ruimtelijke spreiding en heterogeniteit. Op basis van deze gegevens is er geen aanleiding om het beheersgebied voor PFAS in meerdere zones te verdelen. Tevens zijn er voldoende waarnemingen om de kwaliteit te bepalen (conform het Tijdelijk Handelingskader PFAS 30 per beheersgebied per laag).

Wel is er onderscheid waarneembaar tussen de bovengrond (0-0,5 m -mv) en de onderzochte lagen in ondergrond (0,5-3,0 m -mv). In de ondergrond worden beduidend lagere gehalten aangetroffen. In tabel 2.1 zijn de P80 (waarde waar 80 % van de gehalten onder ligt) opgenomen voor de som PFOS en som PFOA. De P80 wordt vaak gebruikt om zones in bodemkwaliteitskaarten te kwalificeren en is ook in de kaart van Rijswijk gebruikt om de kwaliteit van de zones te bepalen.

Tabel 3.1 P80 som PFOS en som PFOA gemeente Rijswijk

Bodemlaag	Aantal waarnemingen	P80 som PFOS (µg/kg d.s.)	P80 som PFOA (µg/kg d.s.)	Toetsing
Bovengrond (0-0,5 m-mv)	30	1,7	1,9	>Achtergrondwaarde
Ondergrond (0,5-1,0 m-mv)	30	0,2	0,3	<Achtergrondwaarde

Uit de resultaten van de bodemkwaliteitskaart blijkt dat de P80 van de bovengrond hoger is dan de voorlopige achtergrondwaarden, maar lager dan de voorlopige maximale toepassingswaarden. De P80 van de ondergrond overschrijdt de voorlopige achtergrondwaarden niet. Andere PFAS-verbindingen zijn niet of nauwelijks aangetoond.

4 Beleidsregels grondverzet PFAS

Voor de beleidsregels in de gemeente Rijswijk is onderscheid gemaakt tussen grondverzet **binnen** de regio en grondverzet waarbij grond **van buiten** de regio wordt toegepast in de gemeente Rijswijk. Deze worden toegelicht in respectievelijk paragraaf 4.1 en 4.2.

Ten aanzien van deze beleidsregels gelden dezelfde meldingsverplichtingen als in het Besluit bodemkwaliteit zijn opgenomen. De beleidsregels gelden boven op de voorschriften uit de Nota bodembeheer van de gemeente Rijswijk. Deze voorschriften zijn in deze notitie zoveel mogelijk geïntegreerd.

4.1 Grondverzet binnen de gemeente Rijswijk

Uit de resultaten van de bodemkwaliteitskaart volgt dat de grond uit de bovengrond enkel kan worden toegepast in de bovengrond zones met de functie en kwaliteit wonen of industrie. De ondergrond kan op basis van PFAS vrij worden toegepast in de hele gemeente. De grondverzetsmatrix uit de bestaande bodemkwaliteitskaart is overgenomen in bijlage 1 van deze notitie en aangevuld met de beperkingen voor PFAS. Voor de zone-indeling wordt verwezen naar de bestaande nota bodembeheer en bodemkwaliteitskaart.

Voorwaarde voor grondverzet op basis van de bodemkwaliteitskaart is dat middels een vooronderzoek conform de NEN 5725 (aanleiding F) aangetoond is dat er geen sprake is van mogelijke puntbronnen die de kwaliteit van de vrijkomende grond hebben beïnvloed. Dit vooronderzoek is altijd nodig bij het gebruik van een bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel voor toepassing conform het Besluit bodemkwaliteit. Deze verplichting is opgenomen in art. 4.3.5 uit de Regeling Bodemkwaliteit.

4.2 Toepassing van grond van buiten de gemeente Rijswijk

Indien grond uit Rijswijk buiten Rijswijk wordt toegepast dan kunnen de bodemkwaliteitskaarten niet worden gebruikt als bewijsmiddel en dient deze gekeurd te worden (BRL1001). In de Nota bodembeheer zijn in paragraaf 6.4.1 (pagina 24 en 25) de toepassingseisen opgenomen voor het toepassen van grond van buiten de gemeente Rijswijk. Naast de daar opgenomen eisen, moet een toets gedaan worden op de aanwezigheid van PFAS in de toe te passen partij.

Tabel 4.1 Toepassingseis PFAS voor grond van buiten de gemeente Rijswijk.

Toepassingseis tabel 9 Nota bodembeheer	Bodemlaag	Functie overig (landbouw/natuur)	Functie wonen of industrie
Achtergrondwaarde	0,0-0,5 m-mv	Achtergrondwaarde PFAS	Achtergrondwaarde PFAS
	0,5-2,0 m-mv	Achtergrondwaarde PFAS	Achtergrondwaarde PFAS
Wonen	0,0-0,5 m-mv	Achtergrondwaarde PFAS	Maximale toepassingswaarde PFAS
	0,5-2,0 m-mv	Achtergrondwaarde PFAS	Achtergrondwaarde PFAS
Lokale maximale waarde 1*	0,0-0,5 m-mv	Achtergrondwaarde PFAS	Maximale toepassingswaarde PFAS
	0,5-2,0 m-mv	Achtergrondwaarde PFAS	Achtergrondwaarde PFAS
Niet van toepassing**	0,0-0,5 m-mv	Achtergrondwaarde PFAS	Maximale toepassingswaarde PFAS
	0,5-2,0 m-mv	Achtergrondwaarde PFAS	Achtergrondwaarde PFAS

* Voor informatie over deze lokale maximale waarde verwijzen we naar de nota bodembeheer en bestaande bodemkwaliteitskaart.

** Voor deze gebieden waren in de bestaande bodemkwaliteitskaart onvoldoende gegevens om de toepassingseis te bepalen. In deze gebieden moet de ontvangende bodemkwaliteit bepaald worden met een bodemonderzoek of partijkeuring. PFAS is hoeft in deze bepaling niet meegenomen te worden aangezien de kwaliteit voor PFAS wel voldoende in beeld is gebracht.

Voorafgaand aan de toepassing moet altijd een vooronderzoek volgens NEN 5725 (aanleiding F) gedaan worden op de toepassingslocatie. Ook op de herkomstlocatie moet een vooronderzoek gedaan worden voorafgaand aan een partijkeuring (aanleiding D). Indien voor het bepalen van de kwaliteit van de toe te passen partij gebruikt wordt gemaakt van een bodemkwaliteitskaart, dient hiervoor een vooronderzoek gedaan te worden volgens aanleiding F.

Bijlage 1

Grondverzetmatrix

Zone	Functie(s)	Traject	Delftkwartier en Vrijenban		Dorp Noord en Zuid		Woon Midden		Woon West		Bedrijven Vrijenban		Hoorwijk-Broekpolder		Kraayenburg		Plaspoel-polder		Kassengebied & TNO		Buiten Zuid		Landgoederen-zone		
			BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG	OG	BG
Toepassen ↓																									
Delftkwartier en Vrijenban	Landbouw/natuur, Wonen	BG	Nee	Ja	Nee	Nee / Ja	Nee	Ja	Nee / Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Nee / Ja	Nee / Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	Nee	Nee / Ja	Ja	Ja	Nee / Ja	Ja	
		OG	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Nee	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	
Dorp Noord en Zuid	Wonen	BG	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
		OG	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	
Woon Midden	Wonen	BG	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
		OG	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	
Woon West	Wonen, Industrie	BG	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
		OG	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Nee	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	
Bedrijven Vrijenban	Industrie	BG	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
		OG	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	
Hoorwijk-Broekpolder	Landbouw/natuur, Wonen, Industrie	BG	Nee	Ja	Nee	Nee / Ja	Nee	Ja	Nee / Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Nee / Ja	Nee / Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	Nee	Nee / Ja	Ja	Ja	Nee / Ja	Ja	
		OG	Nee	Ja	Nee	Nee / Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Nee / Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee / Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	
Kraayenburg	Industrie	BG	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
		OG	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	Nee	n.v.t.	
Plaspoelpolder	Industrie	BG	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
		OG	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Nee	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	
Kassengebied & TNO	Wonen, Industrie	BG	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
		OG	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	
Buiten Zuid	Landbouw/natuur, Wonen, Industrie	BG	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
		OG	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Nee	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	
Landgoederenzone	Landbouw/natuur, Wonen, Industrie	BG	Nee	Ja	Nee	Nee / Ja	Nee	Ja	Nee / Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.	Nee / Ja	Nee / Ja	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja	Nee	Nee / Ja	Ja	Ja	Nee / Ja	Ja	
		OG	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Nee	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	

De cellen met een blauwe rand en dikgedrukte tekst zijn gewijzigd ten opzichte van de grondverzetmatrix zonder PFAS.

In deze zones is de toepassingseis afhankelijk van de functieklassering, die binnen de zone wisselt. Bij de functieklassering wonen en industrie is grondverzet wel toegestaan (toepassingseis wonen), maar bij functieklassering landbouw/natuur (overig) is geen grondverzet toegestaan.

Nee/Ja:

In de zones 'Bedrijven Vrijenban' en 'Kraayenburg' is voor de parameters uit de bestaande bodemkwaliteitskaart onvoldoende data om de kwaliteit van de zone te bepalen. Deze moet daarom vastgesteld worden op basis van een partijkeuring en/of

n.v.t.

bodemonderzoek. Voor PFAS is de kwaliteit van de grond reeds voldoende in beeld. PFAS hoeft daarom niet aanvullend onderzocht te worden.